

**HISTORIA LITERATURY POLSKIEJ
(MŁODA POLSKA)**

studia stacjonarne

II rok, I stopnia (licencjackie)

(specjalność: komunikacja medialna i redakcyjno-wydawnicza)

Program ćwiczeń – 30 godzin (semestr II)

1. Zajęcia organizacyjne. Podanie programu ćwiczeń i omówienie lektur (obowiązkowych i zalecanych). Wskazanie podstawowych podręczników i opracowań.
2. **Programy i dyskusje literackie okresu Młodej Polski.** Zjawisko przełomu antypozytywistycznego i główne wyznaczniki ideologii modernistycznej.

Zagadnienia: - starcie młodych ze światem zastanym,
 - funkcje sztuki i status artysty,
 - relacje między sztuką a społeczeństwem,
 - stosunek do tradycji literackiej romantyzmu.

- 1) Jan Żagiel [Zenon Przesmycki], *Harmonie i dysonanse* (1891) – fragment cyklu
- 2) Wacław Nałkowski, *Forpocztę ewolucji psychicznej i troglodyci* (1895)
- 3) Artur Górski, *Młoda Polska* (1898)
- 4) Stanisław Przybyszewski, *Confiteor* (1899)
- 5) Ignacy Matuszewski, *Sztuka i społeczeństwo* (1899)
- 6) K. Żywicki [Ludwik Krzywicki], *O sztuce i nie-sztuce. Luźne uwagi profana* (1899)

w: M. Podraza-Kwiatkowska, *Programy i dyskusje literackie okresu Młodej Polski*, wyd. 2, Wrocław 1977, BN. Stąd także: *Wstęp* (s. III- XC).

3. Poezja Młodej Polski – wprowadzenie ogólne:
dekadentyzm [D], impresjonizm [I], symbolizm [S], ekspresjonizm [E].

- I. Sikora, *Wstęp do: Antologia liryki Młodej Polski*. Wrocław 1990.

ANALIZA I INTERPRETACJA NASTĘPUJĄCYCH WIERSZY:

- Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *Nie wierzę w nic...; Koniec wieku XIX* [D]; *Melodia mgieł nocnych* [I]; *Anioł Pański* [I & S]
- Zenon Przesmycki-Miriam, *W co wierzyć?* [D]
- Jan Kasprówicz, *Krzak dzikiej róży w ciemnych smreczynach* (4 sonety) [S]
- Gustaw Daniłowski, *Okna* [S]
- Tadeusz Miciński, *Akwarele* [I]; *Msza żałobna* [E].

4. Ekspresjonizm w liryce młodopolskiej – **Jan Kasprówic**, *Hymny* (1902):I. *Dies irae*; *Salome*; *Święty Boże, święty mocny*; *Moja pień wieczorna*.II. *Salve Regina*; *Hymn św. Franciszka z Asyżu*; *Judasz*; *Maria Egipcjanka*.- J. J. Lipski, *Pozycja „Hymnów” J. Kasprówicza na tle kierunków literackich okresu*, „Pamiętnik Literacki” 1966 z. 4.- A. Hutnikiewicz, „*Hymny*” *Jana Kasprówicza*, Warszawa 1973, BAL.- J. J. Lipski, *Wstęp do: J. Kasprówicza, Wybór poezji*, Wrocław 1990, BN.

5. Krakowska cyganeria artystyczna (legenda „smutnego szatana”).

Stanisław Przybyszewski, *Złote runo* (1901)- T. Weiss, *Cyganeria Młodej Polski*, Kraków 1970 (cztery pierwsze rozdziały).- T. Boy-Żeleński, *Znasz-li ten kraj*, Wrocław 1983, BN (stąd następujące felietony: *Nasza cyganeria*; *Nonszalancki paon*; *Poeta i pieniądz*; *Smutny szatan*; *Fortepian Stacha*; „*Dzieci szatana*”; *Chrzcziny Iwi*; „*Na początku była chuć...*”).- S. Przybyszewski, *Wybór pism*, Wrocław 1966, BN (stąd R. Taborski, *Wstęp* oraz szkic Przybyszewskiego, *O dramacie i scenie*, 1902).

6. Młodopolski model literatury zaangażowanej:

Stefan Żeromski, *Ludzie bezdomni* (1900)- I. Maciejewska, *Wstęp do: S. Żeromski, Ludzie bezdomni*, Wrocław 1987, BN.- M. Popiel, *Tragizm epicki. „Ludzie bezdomni” Stefana Żeromskiego w: tejże, Oblicza wzniosłości. Estetyka powieści młodopolskiej*, Kraków 1999.

7. Młodopolski konflikt: artysta – filister.

Jan August Kisielewski, *W sieci* (1899),**Wacław Berent**, *Próchno* (1901)- A. Z. Makowiecki, *Artysta i filistrzy: Konflikt czy symbioza w: tegoż, Młodopolski portret artysty*, Warszawa 1971.- P. Obrączka, *Studia nad życiem i twórczością Jana Augusta Kisielewskiego*, Opole 1973.- J. Paszek, *Wstęp do: W. Berent, Próchno*, Wrocław 1979, BN.- M. Popiel, *Ironia, paradoks i „człowiek dostojny”*. „*Próchno*” *Wacława Berenta w: tejże, Oblicza wzniosłości. Estetyka powieści młodopolskiej*, Kraków 1999.

8. Młodopolski dramat symboliczny:

Stanisław Wyspiański, *Wesele* (1901)- T. Boy-Żeleński, *Plotka o „Weselu” S. Wyspiańskiego w: tegoż, Reflektorem w mrok*, Warszawa 1984 lub w: *O literaturze niemoralnej*, Warszawa 1990.- A. Łempicka, *O „Weselu” Wyspiańskiego*, Wrocław 1955.- F. Ziejka, *W kręgu mitów polskich*, Kraków 1977.

9. Tradycja romantyczna i autotematyzm w dramacie młodopolskim:

Stanisław Wyspiański, *Wyzwolenie* (1903)

- J. Nowakowski, „A wszystko to frazes...”. O „Wyzwoleniu” S. Wyspiańskiego w: *Arcydzieła literatury polskiej. Interpretacje*, pod red. S. Grzeszczuka i A. Niewolak-Krzywdy, t. 3, Rzeszów 1990.

- J. Nowakowski, *Wyspiański. Studia o dramatach*, Kraków 1972.

10. Społeczne zaangażowanie i uniwersalizm powieści młodopolskiej:

Władysław Stanisław Reymont, *Chłopi* (1904-1909)

- K. Wyka, *Próba nowego odczytania „Chłopów” Reymonta w: tegoż, Reymont, czyli ucieczka do życia*, Warszawa 1979.

- F. Ziejka, *Wstęp do: W. S. Reymont, Chłopi*, Wrocław 1991, BN.

11. – 12. Rewolucja 1905-1907 w prozie Młodej Polski:

Gustaw Daniłowski, *Jaskółka* (1908);

Andrzej Strug, *Dzieje jednego pocisku* (1909)

- I. Maciejewska, *Rewolucja i niepodległość. Z dziejów literatury polskiej lat 1905-1920*, Kielce 1991;

- *Rewolucja lat 1905-1907. Literatura – publicystyka – ikonografia*, pod red. K. Stępnika i M. Gabryś, Lublin 2005.

13. Polska powieść polifoniczna:

Wacław Berent, *Ozimina* (1911)

- M. Głowiński, *Wstęp do: W. Berent, Ozimina*, BN, Wrocław 1974;

- J. Paszek, *Polifoniczność „Oziminy” Berenta*, „Tygodnik Kulturalny” 1973 nr 2.

14. Powieść popularna doby modernizmu:

Mieczysław Srokowski, *Kult ciała* (1910)

- *Słownik literatury popularnej*, pod red. T. Żabskiego (stąd hasła: *obiegi społeczne; literatura popularna*).

- A. Makowiecki, *Ten wyuzdany fin-de-siècle w: tegoż, Wokół modernizmu. Szkice*, Warszawa 1985.

15. Modernistyczny dialog z Biblią – wątek Judasza :

Karol Hubert Rostworowski, *Judasz z Kariothu* (1912)

Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *Judasz* (1917)

- J. Popiel, *Wstęp do: K. H. Rostworowski, Wybór dramatów*, Wrocław 1992, BN.

- B. Popczyk-Szczęsna, *Postać Judasza w dramacie polskim XX w. Potyczki z referencją*, Kraków 2003 (cz. II, rozdz. 1-2).

DO SAMODZIELNEJ LEKTURY:

- T. Weiss, *Przełom antypozytywistyczny w Polsce w latach 1880-1890*, Kraków 1996.
- H. Markiewicz, *Młoda Polska i „izmy”* w: K. Wyka, *Młoda Polska*, t. 1, Kraków 1987 lub w: *Z problemów literatury polskiej XX wieku*, t. 1: *Młoda Polska*, Warszawa 1965.

PODSTAWOWE PODRĘCZNIKI:

- *Z problemów literatury polskiej XX wieku*, t. 1: *Młoda Polska*, pod red. J. Żabickiego i Z. Kwiatkowskiego, Warszawa 1965.
- *Obraz literatury polskiej*, seria V: *Literatura okresu Młodej Polski*, t.1, Warszawa 1968; t. 2, Warszawa 1967; t. 3, Kraków 1973; t. 4, Kraków 1977.
- J. Krzyżanowski, *Neoromantyzm polski 1890-1918*, Warszawa 1980.
- K. Wyka, *Młoda Polska*, t. 1-2, wyd. 2, Kraków 1987.
- A. Z. Makowiecki, *Młoda Polska*, wyd. 2, Warszawa 1987.
- *Literatura polska: Młoda Polska*, pod red. J. Kulczyckiej-Saloni, I. Maciejewskiej, A. Z. Makowieckiego i R. Taborskiego, Warszawa 1991.
- A. Hutnikiewicz, *Młoda Polska*, Warszawa 1996.
- E. Ihnatowicz, *Literatura polska drugiej połowy XIX wieku (1864 – 1914)*, Warszawa 2000.
- J. Tomkowski, *Młoda Polska*, Warszawa 2001.